

memorii | jurnale

Ani Chöying Drolma s-a născut pe 4 iunie 1971 la Kathmandu, din părinți tibetani refugiați în Nepal din China comunistă. S-a călugărit la numai 13 ani pentru a scăpa de un tată abuziv, fiind primită la mănăstirea Nagi Gompa sub oblăduirea maestrului budist Tulku Urygen Rinpoche. Aici a învățat, printre multe altele, să cânte mantră. În 1994 chitaristul Steve Tibbetts i-a descoperit vocea extraordinară, a înregistrat-o și a produs două CD-uri. Așa a început cariera ei internațională de interpretă de muzică sacră budistă. Din banii câștigați astfel și din donații, a înființat în 2000, în apropiere de Kathmandu, școala cu internat gratuită Arya Tara, care e astăzi căminul a 80 de tinere călugărițe sărace din Nepal și India. Nuns' Welfare Foundation, înființată de ea în 1998, a inaugurat în 2010 Aarogya Foundation, care oferă servicii medicale bolnavilor de rinichi. Iar lista activităților ei umanitare ar putea continua. În 2014 a primit titlul de ambasador național UNICEF în Nepal.

A semnat până acum, ca interpretă, 15 albume. Cartea ei de memorii, apărută pentru prima oară în Franța în 2008, a devenit un bestseller cu traduceri în 15 limbi.

Ani Chöying Drolma

în colaborare cu Laurence Debril

Confesiunile unei călugărițe budiste

Traducere din engleză
de Dana Soloveanu

Cuvânt înainte
de Matthieu Ricard

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Oana Bârna
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iulia Vladimirov
DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu

Tipărit la Real

Ani Chöying Drolma
Ma voix pour la liberté
© Oh! Editions, France, 2008
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2017, pentru prezenta versiune românească

Traducerea după versiunea engleză a fost confruntată
cu originalul în franceză. (*N. ed.*)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Drolma, Chöying

Confesiunile unei călugărițe budiste / Ani Chöying Drolma în colaborare
cu Laurence Debril; trad. din lb. engleză de Dana Soloveanu. – București:
Humanitas, 2017

ISBN 978-973-50-5700-8

I. Debril, Laurence

II. Soloveanu, Dana (trad.)

2

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

CUVÂNT ÎNAINTE

de Matthieu Ricard

În tibetană, cuvântul *nyingjé*, care se traduce de obicei prin „compasiune“, înseamnă „suveranul inimii“, adică cel ce trebuie să domnească asupra gândurilor noastre. Compasiunea, potrivit budismului, este dorința de a atenua orice formă de suferință și mai ales cauzele sale – ignoranța, ura, cupiditatea, gelozia etc. Iubirea altruistă, pe de altă parte, este dorința ca toate ființele să fie fericite și să descopere cauzele fericirii.

Dacă suntem complet absorbiți de noi înșine, suntem vulnerabili și cădem ușor pradă dezamăgirii, neputinței și angoasei. Dar atunci când, prin compasiune, încercăm un sentiment puternic de empatie față de suferințele celorlalți, resemnarea dezarmată face loc curajului, depresia face loc dragostei, îngustimea spiritului – unei deschideri față de toți cei care ne înconjoară.

În general, compasiunea și dragostea pe care le simțim depind de atitudinea binevoitoare sau agresivă manifestată de ceilalți la adresa noastră și a apropiaților noștri. De aceea ne este extrem de dificil să avem un sentiment de compasiune față de cei care ne fac rău. Compasiunea budistă însă înseamnă să dorești din tot sufletul ca toate ființele, fără excepție, să fie eliberate de suferință și de cauzele ei, mai ales de ură.

În această povestire autobiografică, Ani Chöying Drolma ne arată cum, după ce a fost chinuită fizic și moral de un tată violent, a știut să treacă de la ură la compasiune, de la sclavie la libertate și de la suferință la pacea interioară. Ea demonstrează totodată cu strălucire că vocația monastică pe care a ales-o nu înseamnă deloc să te privezi „de tot ce e bun în viață”, ci să te eliberezi de mii de constrângeri dureroase. Pasărea care zboară nu „renunță” la colivie, ci se eliberează de ea, într-un zbor vesel. Însă Ani Chöying nu s-a mulțumit să înfăptuiască această eliberare doar pentru sine. S-a folosit de ea cu toată forța entuziasmului vibrant și a profunzimii sale pentru a o pune neobosit în slujba celorlalți: călugărițe fără adăpost, copii săraci având nevoie de școală etc.

De când o cunosc mai bine pe Ani Chöying și avem câteva proiecte comune, am impresia că ea străbate neîncetat satele în căutarea cuiva pe care să-l ajute. În memoria mamei sale care a murit în urma unei insuficiențe renale, drepturile de autor ale acestei cărți sunt donate în scopul creării, pentru prima oară, la Kathmandu a unui centru de dializă renală îndeajuns de ieftin ca să fie accesibil tuturor.

PROLOG

Când izbucnesc aplauzele, mă retrag în culise. Ovațiile continuă neîntrerupt, minute în șir. Unul dintre organizatorii concertului mă apucă blând de cot și mă împinge înapoi spre scenă.

— Du-te, Ani, du-te și salută-ți publicul!

Mă întorc pe scenă. Se pare că sunt acolo paisprezece mii de oameni. Deși m-am obișnuit, sunt impresionantă. Concertul pe care tocmai l-am susținut în sala enormă din Hong Kong a fost o experiență unică. Am deschis festivitățile care celebrează a zecea aniversare a revenirii fostei colonii britanice la China. Am cântat alături de câțiva dintre cei mai faimoși cântăreți din China și Taiwan, acompaniată de șase sute de călugări budiști. Vuietul mulțimii ajunge la mine printr-un fel de ceață – aplauzele, ovațiile, râsetele celor din apropierea mea. Este incredibil de emoționant. Câțiva călugări vin în culise să mă felicite, să-mi spună cât de mult iubesc cântecele mele religioase. Faptul că sunt auzite mă face fericită. Nu e vorba de dorință de succes sau de vanitate, nu-mi pasă deloc de așa ceva. Mă bucur că există oameni care-mi ascultă mesajul. Toate cântecele mele sunt despre iubire, despre împărtășirea ei. Ele transmit un mesaj de speranță. Și cu cât se aude mai mult acest mesaj, cu atât sunt mai fericită.

În taxiul care gonește înapoi spre hotel pe străzile din Hong Kong, îmi întind picioarele cu un oftat. Sunt epuizată. Peste câteva zile voi zbura către München, apoi spre Madrid, unde voi susține un alt concert. După aceea mă pot duce acasă la Kathmandu, în cartierul Bodnath unde m-am născut acum treizeci și șapte de ani. Sunt oboșită, da, dar fericită. Concertul mi-a adus o mulțime de bani pe care o să pot acum să-i folosesc pentru școala mea. Nimic nu e mai important pentru mine. Vocea e instrumentul meu. M-am angajat într-o luptă cu sărăcia și ignoranța care le silesc pe unele dintre fetele de credință budistă din Nepal și Tibet să devină călugărițe ca să scape de infern. Se călugăresc ca să nu ajungă sclave în gospodărie, ca să nu fie obligate să se mărite cu brute care își bat soțiile și le fac să muncească precum niște animale de povară. Știu exact ce se întâmplă: sunt una dintre aceste fete. La vârsta de zece ani am decis că nu mă voi mărita niciodată și că nimeni, niciodată nu va mai ridica mâna asupra mea. Începând cu tatăl meu.

Tata... Cât l-am iubit, cât l-am urât! M-a bătut ca pe un câine. M-a admirat ca pe o zeiță. Doi bărbați au contat în viața mea și m-au făcut ceea ce sunt: tatăl meu, pentru că m-a bătut; învățătorul meu budist, pentru că m-a iubit. Datorez totul acestor doi bărbați și nu-i voi uita niciodată. Fără furia unuia și compasiunea celuilalt, astăzi aș fi fără îndoială măritată cu vreun negustor cu douăzeci de ani mai bătrân, soție supusă, cum sunt majoritatea femeilor tibetane, care își petrece diminețile gătind, după-amiezile spălând rufe și nopțile satisfăcându-și soțul. Abia aș putea să citesc, dar nu mi-ar păsa cu adevărat pentru că aș avea o droaie de copii de îngrijit și nu mi-aș

permite să-mi pierd timpul cu vise sterile. Aș fi dependentă și prizonieră, fără să fiu măcar conștientă de asta. Dar viața mea a luat o altă întorsătură. Și știu cât sunt de norocoasă.

După concert, oamenii îmi fac adesea complimente:

— Cântecele dumneavoastră sunt atât de liniștitoare, îndepărtează orice tensiune, vocea vă este atât de blândă, mulțumesc!

Blândă, da, pot fi și blândă. Sunt mărunțică, iar lumea îmi spune ca există ceva delicat pe chipul și în ținuta mea. Capul ras și îmbrăcămintea portocalie, semnele distinctive de călugăriță, impun o rezervă. Nu-mi plac mișcările bruște, vorbesc domol, încerc să zâmbesc frumos. Practica budismului și meditația mi-au dat o anumită seninătate. Dar, oricât de feminină aș fi, există în mine o duritate și o hotărâre care îi pot face pe mulți bărbați să bată în retragere. Adânc în interiorul meu, ca lava topită din centrul pământului, există un nucleu indestructibil, un ghem de putere și energie de o densitate neobișnuită, care mă împinge înaintea și mă ghidează. Acest nucleu de voință brută îmi este astăzi cel mai prețios aliat. Mai demult putea să mă facă să regrez. Uneori mi-a fost un prost sfătuitor: are violență și ură din belșug. Acum sălășluiește ca un tigru îmblânzit în inima mea, în pântecul meu, domesticit, însă etern și fundamental sălbatic. Sunt o luptătoare. Iar armele mele se numesc Iubirea și Compasiunea.

I

CICATRICEA

M-am născut, cum spuneam, în Kathmandu, într-un cartier numit Bodnath, un mic Tibet exilat în Nepal. O poartă mare de piatră indică intrarea în cartierul nostru. Afară este Nepalul, înăuntru este acasă. Străzile pornesc în formă de stea de la *stupa*, uriașul templu budist care e centrul nervos al cartierului nostru. Mama spune mereu cu mândrie că e unul dintre cele mai mari din țară. Acolo se întâlnesc familiile seara, ca să se roage și să-și spună nou-tăți. Tibetanii se plimbă de obicei în jurul acestor *stupa* întotdeauna în aceeași direcție, de la stânga la dreapta – lucru foarte important – și, pe măsură ce se deplasează, învârt numeroasele mori de rugăciune prinse în ziduri și murmură incantații. Sute de mici steaguri triumphiulare din mătase multicoloră fâlfâie în vânt, li se spune *lung-ta*. Negustorii vorbesc în tibetană, majoritatea oamenilor beau *po cha*, ceaiul tibetan cu unt ranced de yak, și se găsesc aici *momo*, niște găluște cu carne sau cu zarzavat, la fel de bune, pare-se, ca cele din Lhasa, capitala Tibetului. Unii dintre vecinii noștri sunt nepalezi, iar coabitarea nu pune nici o problemă. Prin vinele mele curge sângele tibetan al părinților mei, dar mă consider tibetano-nepaleză și sunt foarte mândră că m-am născut aici, în țara lui Buddha.

Părinții mei și-au părăsit separat ținutul natal la mijlocul anilor 1950, când comuniștii chinezi au invadat Tibetul și au început să-i omoare ori să-i încarcereze pe toți cei care nu respectau linia oficială. Provin din aceeași regiune, cunoscută sub numele de Kham, din estul țării, dar nu și din același sat.

Împreună cu familiile lor au plecat mai întâi în India, unde s-au cunoscut. Părinții mei nu povestesc aproape niciodată despre viața lor de dinainte. Uneori seara, când avem invitați, îi aud depănându-și amintirile. Nu par prea nefericiți în Nepal – viața aici nu este atât de grea ca în munții pe care i-au lăsat în urmă. Ca majoritatea vecinilor, poartă îmbrăcăminte tradițională tibetană: robe închise în față, cu o fâșie de pânză colorată legată strâns în jurul taliei. Tatăl meu, cu două capete mai înalt decât ceilalți bărbați, are părul lung până la umeri, prins într-o coadă de cal subțire. Mama are cosițe lungi negre, care trec peste sânii grei, ajungând până la coapse. Îl ajută pe tata la muncă și, bineînțeles, are grijă de casă. Trăim cu toții în aceeași cameră cu pereți de ciment. Aici se petrece totul, în acest spațiu cu puțin mai mare decât un dormitor. Aici muncim, gătim, mâncăm și dormim. Tot aici tatăl meu fabrică statuete religioase. Muncește din greu și are nevoie de odihnă la căderea nopții, când lasă jos uneltele și statuetele zilei stau aliniate de-a lungul zidului. Le face cu ajutorul unor matrițe în care toarnă bronz sau aramă. Le pictează apoi cu substanțe periculoase, pe care nu am voie să le ating. Inspir vaporii de la distanță, ghemuită lângă zidul opus. Mi se urcă la cap, făcându-mă să mă simt puțin ciudat, să plutesc și să mă detașez. Evadez din realitate când inspir mirosurile din sticlele lui cu etichete cu cap

de mort. Îmi place să-l urmăresc când sculptează – în li-
niște, ca să nu-l deranjez.

Când s-au întâlnit, părinții mei erau îndrăgostiți, dar nu unul de celălalt. Tatăl meu trăia cu femeia vieții sale. Aveau un băiat, pe fratele meu vitreg. Erau fericiți. Mama avea o fată cu un soldat tibetan pe care-l vedea rareori, pentru că era mereu plecat în călătoriile de serviciu, dar îl iubea din toată inima. Îi scria foarte des scrisori, ceea ce mi s-a părut întotdeauna foarte romantic. Dar bunicului meu matern nu-i plăcea deloc acest om. Singura dată când l-am întâlnit, l-am auzit spunând despre primul soț al mamei că nu era bun de nimic. Când soția tatălui meu a murit, în India, bunicul i-a dat-o pe fiica sa tatei. Așa s-a întâmplat și mama nu a avut nici un cuvânt de spus. Fiicele nu se opun. Așa e cultura de-aici: părinții decid soarta copiilor. Nici măcar nu a avut loc o ceremonie. Nu erau suficienți bani, nu era suficient timp. Au fost puși împreună și asta a fost tot.

Oricum, nimeni nu avea chef de petrecere. Tatăl meu își pierduse iubita; mama, neavând nici o veste de la iubitul ei, era nevoită să-și lase fata cu tatăl și cu mătușa sa. Într-o dimineață, cu inima plină de ură și disperare, s-a mutat în casa ei cea nouă. Proaspătul ei soț avea cu douăzeci și cinci de ani mai mult ca ea. Ca să-i oprească lacrimile, i-au spus că iubitul ei cel chipeș a acceptat fără să protesteze banii pe care tatăl meu i-a dat în schimbul soției lui – așa se obișnuiește în Tibet când un bărbat vrea să ia soția unui alt bărbat. Nu a făcut nici un efort s-o ia înapoi sau s-o păstreze și a băgat banii în buzunar fără să pună întrebări. Mama credea că o să moară de supărare, uluită că a fost uitată atât de repede de omul căruia își

oferise inima. Apoi s-a resemnat. Nu știu dacă a fost un prilej de bucurie, dar am apărut pe lume puțin după uni-rea celor doi. Sunt rodul unui mariaj silit.

Mama a născut în casa noastră, în ziua a zecea a lunii a patra a calendarului lunar, în anul Șobolanului. Asta este ceea ce mi-a spus întotdeauna, dar nu cred că a știut vreodată exact. Astfel de lucruri nu sunt foarte importante. Mama a avut opt sarcini și doar patru copii au supraviețuit. Unul din doi. Moartea are o putere la fel de mare ca viața. Ciclul vieții și al morții este mult prea complex ca să acordăm atenție unei simple date... Când mi se cere data nașterii, ca să evit să intru în discuții nesfârșite privind motivul pentru care nu știu ziua în care m-am născut, spun 4 iunie 1971, și întrebările se opresc aici.

Când aveam cinci ani, mama a decis că sunt destul de mare ca s-o ajut. O gură de hrănit este o gură care trebuie să-și merite coaja de pâine. Mi se dă sarcina să aduc apă. În fiecare zi, dimineața și seara, plec cu două găleți la fântâna publică, aflată la câteva străzi distanță. Gălețile sunt grele și nu am voie să vărs nici un strop de apă. Sunt mândră că fac ceva pentru mama. Îmi place s-o ajut. Văd limpede că nu e fericită, chiar dacă nu se plânge cu adevărat. Tata vine deseori beat acasă și o lovește pentru orice fleac. După ce, obosit s-o lovească atât de tare, cade în sfârșit pe pat, unde adoarme sforăind, mă lipesc de mama și-mi ascund fața în scobitura gâtului ei. Îi suflu ușor în ureche ca să-i ofer singura mângâiere pe care o știu. Adormim îmbrățișate, în colțul cel mai îndepărtat de patul părinților, pe cimentul tare și înghețat.

Când ne trezește frigul, mama se duce în patul ei, iar eu într-al meu, plasat alături, pe colț. Se întinde lângă